

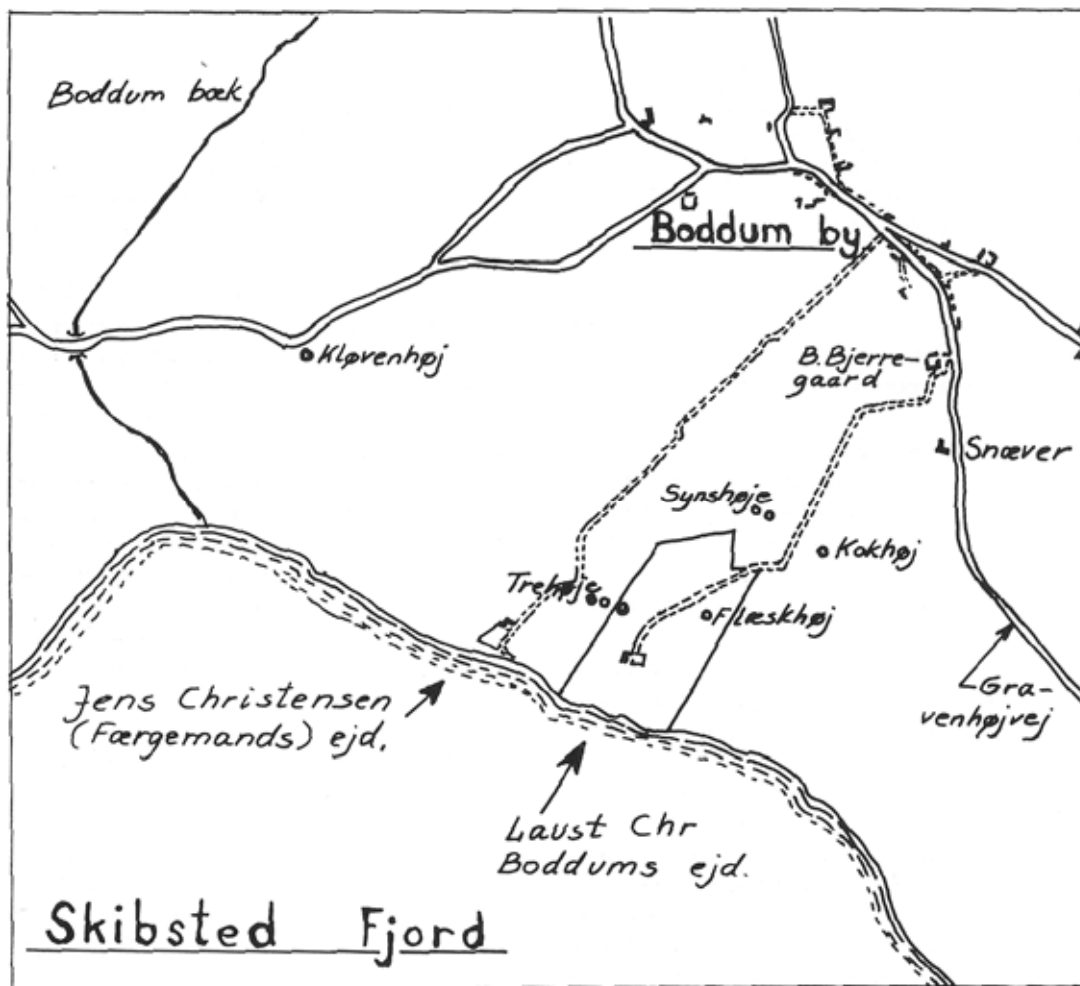
Fra Skjelager på Boddum

Af Gunnar Kjær Mortensen
Slotsgade 26, 5953 Tranekær

Et af de smukkeste områder på Boddum er kyststrækningen langs Skibsted Fjord. Inde fra krogen ved Boddum Bakker og udad langs fjorden er der et storslået landskab med kystskrænter og korte stejle dale vinkelret ind fra kystlinien. Et stykke ude ligger et område, som kaldes Skjelager. Kun markveje fører ud til området, og der er nu kun et enkelt hus, hvorfra man i gamle dage kunne blive færget over fjorden til Thyholm.

De ældste vidnesbyrd om dette sted finder vi i markbogen til Chr. V's matrikel fra 1683, hvor jorden knap regnedes værd at dyrke. I tillempet skriveform anføres det:

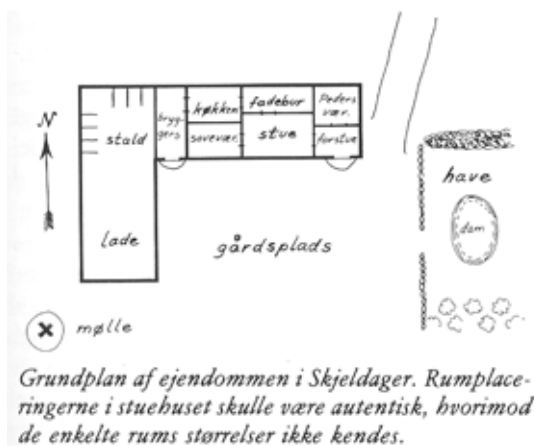
Schell Ager, udygtig Jord, ligger på en Hede langs ved Fjorden. Er ikke pløjet i 100 Aar eller mere; gror i Lyng; af Sten og Grus. Ialt 25 Agre; 8 Agre er i Aar pløjet, og disse er af ond Havrejord af Rødler og Sand.

Området lå nærmest hen som overdrev med lyng og græs, men på den tid skulle sognet også kun brødføde ca. 220 sjæle (nogenlunde som i dag). Omkring 1800 blev jorden udskiftet, og grunden blev lagt til udstykning af nye ejendomme, idet befolkningstallet i de følgende årtier steg markant og kulminerede ved år 1900 med 447 personer, D.v.s. en fordobling i løbet af 100 år. Før udskiftning lå så at sige al bebyggelse i

landsbyen, men efter udskiftningen flyttede et stort antal gårde ud, og der blev grundlagt nye bosætningssteder. I Skjelager opførtes således to mindre ejendomme, hvoraf kun den ene i dag eksisterer (Gravenhøj 6). Den anden ejendom i Skjelager lå længere mod øst. Den beboedes af Laust Christen Christensen (Boddum) og hans kone Karen Kathrine Christensdatter (kaldet Trine) samt deres 5 børn. Familien boede

nærmest uden for lov og ret, og de blev regnet for at være lidt sære. For at komme derned, skulle man dreje fra byvejen ved Bent Bjerregaard (Gravenhøjvej 16) og køre ad en markvej bag gården ned mod fjorden. Hvor marken slutter, kørte man gennem et led ved en stor grå sten (som stadig står i hegnet til gården Snæver's jord (Gravenhøjvej 20)), og derfra drejede vejen ned forbi Flæskhøj og videre mod Trehøje. Ejendommen lå ca. 100 m syd for den østligste af Trehøje. På stedet er der i dag intet at se, men det er lykkedes med hjælp af ældre beboere, som kan huske det, at få opridset ejendommens grundplan.

Af folketællingen 1880 fremgår det, at Laust Christen Boddum var født i Ydby sogn i 1831 og Karen Kathrine var født ca. 1824 i Vestervig sogn. Kort efter århundredskiftet boede hun som enke på stedet sammen med to af børnene, Hanne Kristine Christensen og Peder Kristian (Boddum), som begge var ugifte. De tre øvrige børn var flyttet hjemmefra. Datteren Sidsel Marie blev gift med en landmand Chr. Skriver, og broderen Anders udvandrede til Amerika, og den sidste, Niels, blev udlært murer og boede i Århus.

Karen Kathrine har åbenbart haft ry for at være en god fortæller af gamle sagn og viser, for folkemindesamleren Evald Tang Kristensen fandt frem til hende. I sine udgivne optegnelser "Minder og Oplevelser" fortæller han således om sit besøg i Thy i de første dage i april 1905, hvor han havde været i Hundborg og Bedsted, og hvor han derefter skrev:

Men min Rejseplan blev noget ændret, da jeg kom i Tanker om at ville over til Boddum. Der opholdt sig en gammel Kvinde der ovre, som jeg vilde opsøge. Det var Lavst Kristian Boddums

Enke, hun hed Karen Katrine Kristensdatter Kjær og var Aftægtskone hos Peder Kristian Lavrsen i et Sted, der kaldes Skjelager. Men det var en haard Tur at komme derover. Først tog jeg med Toget til Hurup Station, og derefter gik jeg videre. I Boddum opsøgte jeg først Læreren, der hed Jensen, og han sagde mig fornøden Besked. Jeg skulde ned over Bakken og saa godt som ned til Fjorden, hvor Huset altsaa laa paa Skrænten. Den gamle havde kunnet synge en hel Del gamle Viser og var villig nok til at meddele mig dem. Jeg fik i alt 9 Viser eller Stumper af Viser, og saa fortalte hun 3 Æventyr foruden en Del smaating. Hun var ikke saa ringe til at synge, og jeg prøvede paa at sætte et Par af hendes Toner op. Da der ikke kunde være Tale om at faa Nattely der, og Stedet tillige laa afsides, maatte jeg ved Aftenstid igjen op ad Bakken og ind til Boddum By og faa Hus hos Læreren. Da jeg nogle Aar efter atter kom til Huset sammen med Grüner-Nielsen for at faa hendes Toner sunget indpaa Plader, laa den gamle til Sengs, men kom dog op og sang ind i Fonografen. Jeg kom ikke til Ro der oppe i Boddum By inden Kl. 11 om Aftenen, men fik saa en god Seng at ligge i hos Læreren. Jeg var da ogsaa henne hos Kristen Thomsen, som fortalte en Del Sagn, Molbohistorier og Smaating. Jeg havde saa smaat tænkt paa at ville sættes over Fjorden til Lyngs, da det kunde spare mig en Del Gang, og Manden der nede i Skjelager kunde jo sætte mig over, men jeg opgav det, da det blæste for stærkt. Altsaa gik jeg til Ydby St. og tog saa til Skive. Da jeg gik fra Boddum, blev jeg næsten gjennemblødt, men det gjorde mig ikke noget videre.

Det kunne være spændende engang at få lejlighed til at høre hendes indsungne viser, hvis de stadig er bevaret i Dansk Folkemindesamling. Det ville være forunderligt i dag at høre stemmen af en, som er født i 1824!

Hvad angår deres dagligdag i Skjelager, så blev gården drevet på normal vis Laust Christen Boddum levede, men da han døde i 1902, drev Trine den videre med hjælp fra de to børn, Peder Kr. og Hanne Kristine. Trine var på daværende tidspunkt 78, så det var begrænset, hvad hun selv kunne klare. De to børn havde imidlertid ikke så meget lyst til landbruget, og som årene gik, kom ejendommen til at se forsømt ud. Besætningen blev efterhånden reduceret til en gul og en brun hest, et par magre køer samt et par geder.

I huset sov de i et par gamle alkovesenge, hvoraf den ene var indrammet af træ og den anden af stof, og som madras lå de på lyng. Da de var en del plaget af rotter og mus, måtte de opbevare deres madvarer højt oppe på en bjælke og hænge pølser og røgvarer i snore ned fra loftet i fadeburet. I stuen var der murstensgulv, men i de øvrige rum kun lergulv. Sønnen Peder Boddum drev desuden lidt fiskeri på Skibsted Fjord sammen med naboen Jens Christensen. Denne drev desuden lidt færgeri over Skibsted Fjord, og da han opgav det, overtog Per Boddum hvervet. Af en bevaret regnskabsbog på Snæver fremgår det, at det kostede 20 øre at blive færget over. Hvis man kom fra Thyholm og ønskede at blive færget over, skulle man som tegn hejse en flaglignende genstand på en lang stage.

Søsteren Johanne Kirstine kunne også fortælle eventyr, men til andre tider kunne hun vække rædsel hos børnene. Det fortælles, at når det trak op til storm eller torden, så tog hun sin store knortekæp og begav sig op på toppen af den østligste af Trehøje. Da hendes hår aldrig blev vasket eller kæmmet, var det stærkt sammenfiltret. Når hun så stod på toppen af højen og vinden ruskede i hendes sorte flagrende kjole, og håret stod ret ud i vinden, er der ikke noget at sige til at nabobørnene forbandt dette syn med grufulde eventyr om hekse og troldtøj.

På sine gamle dage blev Trine lidt sær, og kunne inde bag ruden true nabobørnene med et gammelt jagtgevær, når de kom for nær.

De levede småt, og da Trine døde den 10. februar 1917, måtte naboerne ordne begravelsen og den efterfølgende sammenkomst i Boddum forsamlingshus som en slags sammenskudsgilde. På den tid var det noget man stiltiende gjorde, for der var mange, som sad småt i det.

De to søskende drev ejendommen videre, men

det blev ikke til så meget, når moderen ikke var der, til at holde dem til arbejdet, og den sidste tid, de boede der, bragte børnene oppe fra Snæver mælk ned til dem.

Ejendommen blev solgt til sammenlægning med naboejendommen Snæver, og de to søskende flyttede til et lille hvidkalket, nu forlængst nedrevet, hus ved Kallesandevej, beliggende ved skellet mellem Laurits Hansens og Kr. Korsgaards ejendomme (Kallesandevej 2 og 4). De flyttede deres få ejendele på en trillebør, men det må formodes, at de har kørt flere gange.

På sine gamle dage sad Peder Boddum oftest inden døre, og da han ikke gjorde så meget ud af barberingen, så hans ansigt nærmest gråt ud. Han havde også for vane, når han havde vendt skråen, at sende en sort spytklat hen på et bestemt sted på væggen, og efterhånden blev der en sort streg, hvor det var løbet ned.

Da de ikke kunne klare sig selv længere, fik de ophold på et alderdomshjem i Gjern.

-- O -- O -- O --

Går man en skøn sommerdag op på en af højene i Skjelager, og lader øjet glide over det kuperede landskab, er alle spor slettet af historien for hundrede år siden på dette sted, hvorimod kæmpehøj ene står som urokkelige beviser for en historie, der ligger over tusind år tilbage i tiden.

Kilder:

Forarbejder til Chr. V's matrikel 1688. Markbog m/ ekstrakt for Boddum Sogn, Refs Herred 1683. Rentekammeret, Rigsarkivet.
Folketællingen 1880, Boddum sogn, Rigsarkivet.
Geodætisk Instituts kort ca. 1880, Boddum, målestok 1:20.000.
Evald Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, bd. 4, eget forlag 1927.
Dansk Folkemindesamling: Fotokopier af Evald Tang Kristensens originaloptegnelser.
Sognepræst Claus Olsen, Boddum: Div. kirkebogsoplysninger.
- samt, ikke mindst, mundtlige oplysninger velvilligt stillet til rådighed af pens. Gerda Christensen, Boddum samt Lisbeth og Magne Kjems Hove, Snæver, Boddum.

Kilde: Sydthy Årbog 1987, side 6-9.